

AEC in Focus

ฝ่ายวิจัยธุรกิจ
กุมภาพันธ์ 2555

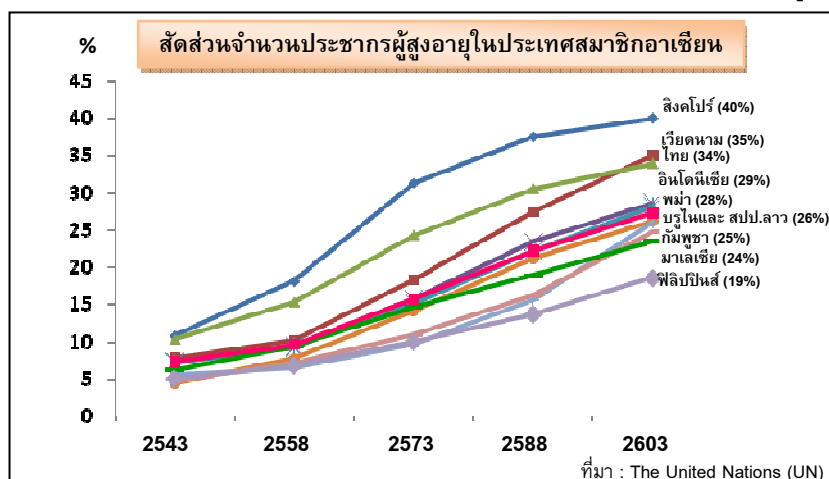
เปิดเสรีธุรกิจการรักษาพยาบาล...โอกาสและความท้าทายภายใต้ AEC

ธุรกิจการรักษาพยาบาล (Medical Care) เป็นธุรกิจย่อยในสาขาบริการสุขภาพ ซึ่งเป็นหนึ่งในสาขาบริการเร่งรัดเปิดเสรีภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) โดยประเทศสมาชิกอาเซียนมีข้อผูกพันในการยกเลิกข้อจำกัดต่างๆ ในการเข้าสู่ตลาด รวมทั้งเพิ่มพีดานสัดส่วนการลงทุนของประเทศสมาชิกในธุรกิจดังกล่าว ตลอดจนลดข้อจำกัดเพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการรักษาพยาบาล ทั้งนี้ แม้การเปิดเสรีธุรกิจการรักษาพยาบาลเป็นโอกาสอันดีในการขยายการลงทุนและส่งออกบริการรักษาพยาบาลของผู้ประกอบการไทยในตลาดอาเซียนจากปัจจัยเกื้อหนุนสำคัญหลายประการ แต่ในขณะเดียวกันผู้ประกอบการไทยก็ต้องเผชิญความท้าทายในการเร่งปรับตัวเพื่อเตรียมรับมือกับการเปิดเสรีดังกล่าวด้วยเช่นกัน

➤ ปัจจัยสำคัญที่เกื้อหนุนการขยายธุรกิจการรักษาพยาบาลของไทยในตลาดอาเซียน ได้แก่

- สถานพยาบาลไทยเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับจากต่างประเทศ ไทยมีจำนวนโรงพยาบาลที่ได้รับมาตรฐาน Joint Commission International (JCI Accreditation) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ออกโดยหน่วยงานรับรองมาตรฐานโรงพยาบาลนานาชาติของสหรัฐฯ มากที่สุดในอาเซียน คือ 28 โรงพยาบาลสะท้อนจุดแข็งด้านมาตรฐานของสถานพยาบาลไทยที่โดดเด่นในอาเซียน อีกทั้งแพทย์ไทยยังได้รับการยอมรับด้านความสามารถในระดับสากล ขณะที่อัตราค่าบริการยังต่ำกว่าเมื่อเทียบกับคู่แข่งสำคัญอย่างสิงคโปร์ ซึ่งถือเป็นข้อได้เปรียบสำคัญอีกประการที่เกื้อหนุนให้ไทยสามารถดึงดูดผู้ป่วยต่างชาติให้เข้ามาใช้บริการรักษาพยาบาลได้มากที่สุดในเอเชียถึงราว 1.74 ล้านคนในปี 2553

- ความต้องการบริการรักษาพยาบาลในอาเซียนมีแนวโน้มเติบโตตามสัดส่วนจำนวนประชากรผู้สูงอายุ (ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) ที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ องค์การสหประชาชาติ (The United Nations : UN) ประมาณการว่าในปี 2558 ซึ่งเป็นปีที่อาเซียนจะก้าวเข้าสู่การเป็น AEC อย่างสมบูรณ์ สัดส่วน

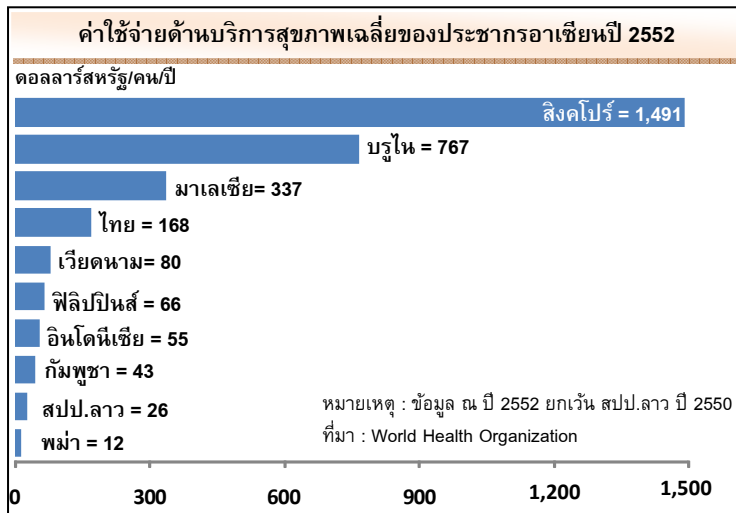
จำนวนประชากรผู้สูงอายุในอาเซียนจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของอาเซียน หรือกว่า 60 ล้านคนจากราวร้อยละ 7 ในปี 2543 และจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 27 ในปี 2603 โดยสิงคโปร์จะเป็นประเทศที่มีสัดส่วนจำนวนประชากรผู้สูงอายุมากที่สุดในอาเซียน คือ รวาร์ร้อยละ 18

ของประชากรสิงคโปร์ ในปี 2558 และจะเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวเป็นร้อยละ 40 ในปี 2603 ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าในช่วงปี 2558-2603 สัดส่วนจำนวนประชากรผู้สูงอายุในเวียดนาม อินโดนีเซีย พม่า บรูไน สปป.ลาว กัมพูชา

และมาเลเซีย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นกว่า 2 เท่าตัว ทำให้ประเทศเหล่านี้เป็นตลาดที่น่าสนใจของธุรกิจการรักษายาบาล จากความต้องการบริการดังกล่าวที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นมาก

นอกจากนี้ การเปิดเสรีธุรกิจการรักษายาบาลภายใต้ AEC ยังครอบคลุมถึงการขยายเขตแดน สัดส่วนการถือหุ้นในธุรกิจดังกล่าวให้นักลงทุนอาเซียนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 70 จากเดิมที่หลายประเทศ กำหนดไว้ในสัดส่วนที่ต่ำกว่า เช่น มาเลเซียกำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ 30 ฟิลิปปินส์ไม่เกินร้อยละ 40 และ อินโดนีเซียไม่เกินร้อยละ 67 เป็นต้น นอกจากนี้ การจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วม (Mutual Recognition Arrangement : MRA) ในคุณสมบัติทางวิชาชีพของสาขาการพยาบาล ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2549 สาขาการแพทย์และทันตแพทย์ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2552 ยังช่วยอำนวยความสะดวก ให้แก่บุคลากรในสาขาการแพทย์ ทันตแพทย์ และการพยาบาลในประเทศสมาชิกอาเซียนในการขอรับ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพและเคลื่อนย้ายบุคลากรในสาขาดังกล่าว ซึ่งมีส่วนช่วยรองรับการลงทุนในธุรกิจ การรักษายาบาลในอาเซียนรวมถึงทำให้สถานพยาบาลในไทยสามารถนำเข้าแรงงานในวิชาชีพ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการรักษายาบาลจากประเทศในอาเซียนเพื่อปรับตัวรับกับสถานการณ์การแข่งขัน ที่รุนแรงขึ้น อาทิ การจ้างพยาบาลจากฟิลิปปินส์ ซึ่งมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษค่อนข้างดี มาช่วยสื่อสารกับ ลูกค้าชาวต่างชาติ

➤ โอกาสของธุรกิจการรักษายาบาลของไทยในตลาดอาเซียน ธุรกิจการรักษายาบาลของไทย มีโอกาสเติบโตอีกมากจากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น โดยผู้ประกอบการไทยสามารถขยายการลงทุนเพื่อรองรับ ความต้องการการรักษายาบาลที่เพิ่มขึ้นในลักษณะการบริการรักษายาบาลเฉพาะทาง เช่น ศัลยกรรมด้าน กระดูก ผ่าตัดหัวใจ ทันตกรรม และศัลยกรรมความงาม เป็นต้น รวมถึงการขยายตลาดบริการรักษาสุขภาพใน ลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Medical Tourism) ในประเทศ ซึ่งยังมีโอกาสเติบโตอีกมากและไทยเป็น ตัวเลือกที่น่าสนใจ เนื่องจากมีจุดแข็งด้านแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ผู้ประกอบการไทยจึงควรเร่งรุกตลาดอาเซียน ที่นับวันจะเติบโตและทวีความสำคัญมากขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะในเวียดนาม อินโดนีเซีย พม่า บรูไน สเปน ลาว

กัมพูชา และมาเลเซีย ซึ่งสัดส่วนจำนวน ผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาก ประกอบกับ เศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ยังมีแนวโน้ม เติบโตดี ทำให้คาดว่าประชากรจะมีความสามารถในการจ่ายค่ารักษายาบาล เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการ ควรเน้นเจาะกลุ่มประชากรที่มีรายได้ ในระดับบน ซึ่งมีความสามารถในการ ใช้จ่ายสูง เนื่องจากประชากร กลุ่มดังกล่าว (ยกเว้นมาเลเซีย) ยังมี ค่าใช้จ่ายด้านบริการสุขภาพเฉลี่ย

ต่อคนต่อปีต่ำกว่าไทย

➤ ความท้าทายของธุรกิจการรักษายาบาลของไทยภายใต้ AEC ธุรกิจการรักษายาบาลของไทย ต้องเผชิญความท้าทายในการเร่งปรับตัวภายใต้การเปิดเสรีมากขึ้น ที่สำคัญดังนี้

○ ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ในไทยมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น เนื่องจากมีความเป็นไปได้มากที่แรงงานวิชาชีพแพทย์ของไทยจะย้ายไปทำงานในสิงคโปร์และมาเลเซีย ซึ่งให้ค่าตอบแทนสูงกว่า รวมถึงประเทศอาเซียนอื่นๆ เช่น กัมพูชา ซึ่งมีสถานพยาบาลของไทยไปลงทุนอยู่แล้วและมีความต้องการใช้บริการรักษาพยาบาลเพิ่มมากขึ้น ปัญหาดังกล่าวทำให้สถานพยาบาลในไทยมีแนวโน้มต้องจ้างแรงงานวิชาชีพแพทย์จากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า และ สปป.ลาว แทน ซึ่งผู้ประกอบการสถานพยาบาลไทยรวมทั้งแพทย์สภาไทยจำเป็นต้องมีมาตรฐานและการบังคับใช้อย่างเข้มงวดในออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์แก่บุคลากรจากประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อรักษาระดับมาตรฐานความน่าเชื่อถือของสถานพยาบาลไทย

○ การแข่งขันในธุรกิจการรักษาพยาบาลมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น จากการลงทุนของประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีฐานะทางการเงินแข็งแกร่ง เช่น สิงคโปร์ และมาเลเซีย ที่จะเข้ามาลงทุนด้วยการซื้อหุ้นในสถานพยาบาลไทยมากขึ้น โดยเฉพาะสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศคู่แข่งสำคัญของไทย ทำให้สถานพยาบาลไทยต้องเร่งปรับปรุงมาตรฐานและการบริการเพื่อให้สามารถแข่งขันได้

○ การกำหนดเงื่อนไขเพื่อเป็นข้อจำกัดในการลงทุน สมาชิกอาเซียนบางประเทศยังมีการกำหนดเงื่อนไขที่เป็นข้อจำกัดในการลงทุน เช่น อินโดนีเซียกำหนดให้กิจการโรงพยาบาลที่ลงทุนโดยชาวต่างชาติต้องมีจำนวนเตียงไม่น้อยกว่า 200 เตียง ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิเฉพาะผู้ประกอบการรายใหญ่และเพิ่มความเสี่ยงด้านการลงทุนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบไทยอาจเลือกใช้กลยุทธ์ในการทำตลาดและประชาสัมพันธ์ให้ชาวอินโดนีเซียเดินทางมารักษาพยาบาลในประเทศไทยแทนการออกไปลงทุน เนื่องจากปัจจุบันกลุ่มชาวอินโดนีเซียที่มีฐานะร่ำรวยนิยมเดินทางไปใช้บริการรักษาพยาบาลในต่างประเทศ โดยประชากรกลุ่มดังกล่าวมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ หรือราว 20 ล้านคน

การเปิดเสรีธุรกิจการรักษาพยาบาลภายใต้ AEC นับเป็นโอกาสของผู้ประกอบการธุรกิจสถานพยาบาลของไทย ด้วยปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการไม่ว่าจะเป็นความต้องการบริการรักษาพยาบาลในอาเซียนที่มีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่อง โดยเฉพาะในประเทศที่สัดส่วนจำนวนประชากรผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาก อาทิ อินโดนีเซีย และเวียดนาม ขณะที่ผู้ประกอบการไทยมีความเชี่ยวชาญในธุรกิจดังกล่าวเป็นอย่างดี ประกอบกับสถานพยาบาลของไทยเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับจากต่างประเทศอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม การเปิดเสรีธุรกิจบริการดังกล่าวสร้างความท้าทายให้กับผู้ประกอบการไทยเร่งปรับตัวเพื่อเตรียมรับมือกับการแข่งขันที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้น และพัฒนาให้ธุรกิจการรักษาพยาบาลของไทยก้าวขึ้นเป็นศูนย์กลางสุขภาพ (Medical Hub) ของเอเชียในอนาคต

Disclaimer : ข้อมูลต่าง ๆ ที่ปรากฏ เป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และการเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจเท่านั้น โดยธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยจะไม่รับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการที่มีบุคคลนำข้อมูลนี้ไปใช้ไม่ว่าโดยทางใด